

downswing – *спад виробництва*; draftsman – *укладач документа*; handicap – *недолік, перешкода* (у механізмі конкуренції); handicraft – *ремесло, ручна робота*.

Слід зазначити, що основна маса англійських складних термінів репрезентована простим складанням двох повнозначних основ. Цей спосіб, зазвичай, поширюється тільки на іменники.

Окрім безпосередньо складних слів, в англійській термінології чимала кількість складно-скорочених назв-аббревіатур. Їх можна класифікувати на основні: 1) структурних особливостей вихідних словосполучень; 2) типових способів аббревіації.

Перша група утворюється шляхом ініціальної аббревіації, на основі словосполучень, що складаються тільки з повнозначних слів: ECU (European Currency Unit). Друга група утворена за допомогою словосполучень, що ускладнені неповнозначними словами, які не беруть участі в утворенні аббревіатури: OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development). Третя група утворюється на основі словосполучень, що містять слова складної структури, і навіть на основі слів такого типу: ASA (American Soybean Association). Четверта група утворюється на основі словосполучень трьох зазначених вище типів способами розширення: BENDS (both ends), COMEX (Commodity Exchange). Продуктивність аббревіації фінансових термінів як способу утворення нових лексичних одиниць є виявом економії (конденсації) у мові. Протилежна властивість цього вияву у КБТ – термінологічна номінація через словосполучення.

Аналіз основних способів терміноутворення сучасної англійської КБТ дає підстави для таких висновків: 1. З точки зору своєї морфологічної структури англійська КБТ ділиться на три групи: а) група простих термінів (прості кореневі слова); б) група складних термінів (складні слова); в) група складених термінів (словосполучення); 2. Для англійської КБТ найхарактернішими способами утворення термінів є: а) семантичний спосіб утворення термінів (шляхом метафоричного і метонімічного перенесень, шляхом конкретизації чи звуження значення загальноновживаного слова); б) утворення нових термінів шляхом конверсії; в) основоскладання; г) словосполучення.

Особливо важливим і необхідним вважається виділення семантичного способу утворення кредитно-банківських термінів на базі загальноновживаної лексики англійської мови.

Список літератури

1. Англо-русский экономический словарь / под ред. А. В. Аникина. – М. : Русс. язык, 1977. – 728 с.
2. Головин Б. Н. Лингвистические основы учения о терминах / Б. Н. Головин, Р. Ю. Кобрин. – М. : Высш. шк., 1987. – 104 с.
3. Краткий англо-русский словарь экономических и финансовых терминов / под ред. Е. М. Четыркина. – М. : Финансы и статистика, 1987. – 112 с.
4. Маркетинг : Словарь-справочник / под ред. Л. В. Бедрицкой. – Минск : Концерн Росс, 1993. – 286 с.
5. Панько Т.І. Українське термінознавство / Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. – Львів. : Світ, 1994. – 216 с.
6. Проблемы языка науки и техники. – М., 1970. – 280 с.
7. Ринкова термінологія ділової людини / за ред. В. М. Ліннікова. – К. : „Shkola” Publishers, 1992. – 568 с.
8. Русско-английский внешнеторговый и внешнеэкономический словарь / под ред. И. Ф. Ждановой. – М. : Русский язык, 1991. – 836 с.
9. Циткина Ф. А. Терминология и перевод (к основам сопоставительного терминоведения) / Ф. А. Циткина. – Львів : Вища школа, 1988. – 160 с.
10. Язык рынка : словарь / под ред. В. М. Федана. – М. : Финансы и статистика, 1992. – 210 с.
11. Antrushina G. V. English lexicology / G. V. Antrushina. – М. : Высш. шк., 1985. – 223 с.

О.Г. Євечук (Чернівці)

СЛОВОТВІРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОНЦЕПТУ FAMILIE В ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Проаналізований словотвірний потенціал концепту Familie у сучасному німецькомовному публіцистичному дискурсі з метою подальшого дослідження семантизації концепту Familie.

Ключові слова: *концепт Familie, словотвірна парадигма, дериваційний потенціал, публіцистичний дискурс.*

Сделан анализ словообразовательного потенциала концепта *Familie* в современном немецкоязычном публицистическом дискурсе с целью последующего исследования семантизации концепта *Familie*.

Ключевые слова: концепт *Familie*, словообразовательная парадигма, деривационный потенциал, публицистический дискурс.

The word-building potential of the concept *Family* is analysed in modern German newspaper discourse for subsequent research the concept *Family* in the article.

Key words: concept *Family*, word-formation paradigm, derivational potential, newspaper discourse.

Актуальність проблем словоскладання зумовлена необхідністю розширити теоретичну базу та фактичний матеріал для подальшого дослідження семантики концепту **Familie**, (виділено тут і надалі мною. – О.Є.), який виступає ядерною категорією при інтерпретації картини світу з точки зору лінгвістичної культурології. У статті ставимо за мету проаналізувати словотвірний потенціал концепту **Familie** як один із способів поповнення та змін у лексичному складі сучасної німецької мови. Об'єктом даного дослідження є лексема **Familie**, яка виступає домінують у процесі семантизації концепту **Familie**, а предметом – її словотвірний потенціал. Матеріалом для дослідження слугували сучасний німецькомовний публіцистичний дискурс, репрезентований виданнями *Die Welt*, *Die Zeit*, *Süddeutsche Zeitung*, *Südwest Presse*, *Westdeutsche Allgemeine Zeitung*.

Концепт **Familie** вербалізується у процесі розумової діяльності різними способами. Для появи нових номенів у концептуальному полі **Familie** залучаються всі мовознавчі рівні. Це й номінації з прямим лексичним значенням (лексеми (при домінанті *Familie*), складні слова, словосполучення, речення, запозичення, деривати, аббревіатури) та засоби непрямой номінації (метафора, метонімія, фразеологізми тощо). Дана різноманітність підтверджується тим, що „газета, об'єктом якої є виклад усіх ділянок життя – від картинок побуту до подій історії та світової політики й економіки, звернена до великої за кількістю і різноманітної за складом аудиторії. Тому перед публіцистом стоїть необхідність пошуку та добору оптимальних мовних засобів” [5, с. 207].

Отриманий у ході дослідження фактичний матеріал підкреслює те, що номінативний інвентар концепту **Familie**, представлений різноманітними номінаціями з різними граматичними, словотвірними і семантичними характеристиками, за якими ми виділяємо нижченаведені групи, об'єднані за певними характеристиками.

1. На реалізацію словотвірного потенціалу лексеми **Familie** впливає частиномовна риса, яка виступає визначальним чинником у структуризації словотвірної парадигми. У газетному дискурсі концепт **Familie** об'єктивованою **лексемами** різних частин мови, а саме: іменниками (чол. рід, одна) – *der Haushalt*, *der Verwandtschaftskreis*, *der Stamm*, *der Parentel*; (жін. рід, одна) – *die Familie*, *die Dynastie*, *die Sippschaft*, *die Lebensgemeinschaft*, *die Lebensabschnittspartnerschaft*; (сер. рід, одна) – *das Zuhause*, *das Heim*, *das Team*, *das Paar*, *das Zusammenleben*; (множина) – *die Meinen*, *die Familienmitglieder*; прикметниками – *familial*, *familiär*, *familienlos*, *familienfreundlich*; дієсловами – *sich familiarisieren*, *heiraten*, *verheiraten*, *hausen*; субстантивованими прикметниками – *der/die Kleine/Alte*, *der/die Familienangehörige*, *der/die Lebensgefährtin*, *der/die Kinderlose*, *der/die Alleinerziehende*, *der/die Anverwandte*, *der/die Blutsverwandte*, *der/die Unmündige*, *der/die Verheiratete*, *der/die Verschwägerter*, субстантивованими займенниками рідше – *die Meinen/Deinen/Seinen*).

2. Помітне місце в газетному дискурсі посідають **складні слова**, наприклад, *Herkunftsfamilie*, *Restfamilie*, *Wochenendpendler*. Складні слова, передусім, виконують номінативну функцію та несуть комунікативне навантаження. Морфологічний інвентар концепту **Familie** представлений як односкладовими словами (*die Ehe*, *das Haus*, *das Heim*, *der Stamm*, *der Clan*), так і двоскладовими (*der Anhang*, *die Blase*, *die Sippe*, *das Geblüt*). Частотними вважаються і складні слова: без сполучного елемента – *Familiengemeinschaft*, *Familienalbum*, *Familienmodell*, *Familienbild*, *Familienbudget* та зі сполучним елементом: *Flüchtlingfamilie*, *Inseminationsfamilie*, *Verhandlungsfamilie*, *Verwandtschaftskreis*.

Найбільш поширені словотвірні моделі складних слів, які визначають структуру похідних і є зразком для творення нових лексем, такі: Sub+Sub (*Teilfamilie*, *Hausgemeinschaft*), аббревіатура+Sub+Sub (*SOS-Kinderdorf-Familie*), Adj+Sub (*Zivilehe*, *Kleinfamilie*), Pron+Sub (*Primärfamilie/Erstfamilie*, *Sekundärfamilie/Zweitfamilie*), Pron+Sub+Sub (*Zwei-Kern-Familie*, *Zwei-Mütter-Familie/ Zwei-Väter-Familie*). Словотвірна модель Sub+Sub, досить поширена, на думку О. Труєвцевої, не належить ні до складних слів, ні до словосполучень, вона називає цю одиницю „номінатив-

ним біномом” [9, с. 27] та виділяє певне місце серед інших одиниць: морфема – слово – складне слово – **номінативний біном** – словосполучення – речення. Значення номінативних біномів із наявністю першого компонента *Familie-* (*Familienmitglieder, Familiensystem, Familienoberhaupt, Familienrat, Familienvorstand*) чи другого компонента *-familie* (*Schwiegerfamilie, Gründerfamilie, Werkfamilie, Migrantenfamilie, Vater- / Mutterfamilie, Normalfamilie*) здебільшого зрозумілі й без використання словника.

Концепт **Familie** вважається також інтердисциплінарним терміном, який має великий спектр лексико-семантичних варіантів та реалізується в різних сферах людської діяльності. Наприклад [21], у соціології та психології, зазвичай, вживаються номінації: *Klein-/Großfamilie, Kernfamilie* та ґрунтовно розглядаються такі поняття, як *Familiensoziologie, Entwicklungspsychologie, Familientherapie*; в етнології відповідно – *Verwandtschaft*; у педагогії – *Hausaufgabe*; для мовознавства характерні номінації: *Sprachfamilie, Sprachverwandtschaft*; у зоології та ботаніці використовуються лексеми: *Geschlecht, Gruppe, Art, System*; у юриспруденції актуальні поняття *Familien-/Erbrecht* та активно вживані лексеми: *Parentel, Zusammenleben, Zivilehe*; лексема **Familie** реалізується й у політиці: *Die Partei sei ein „Stück Familie“ für ihn, für die es „mit heißem Herzen“ zu kämpfen gelte [Süddeutsche Zeitung, Jan. 15, 2012]*.

3. Валентна характеристика номінацій, які залучені до вербалізації концепту **Familie**, простежується на прикладах **словосполучень**, а саме: номінальних (Nominalphrase – NP) – *die Triade von Vater, Mutter und Kind, die Gründung der Familie, Ehe ohne Trauschein, Singles mit Kind, Familie mit Kindern*; ад’єктивних (Adjektivphrase – AP) – *traditionelle Familie, zweiköpfige Familie, ganzes Haus, wilde Ehe*; вербальні (Verbalphrase – VP) – *eine Familie gründen / managen, die Ehe schließen*; пропозиціональних (Präpositionalphrase – PP) – *aus derselben Familie sein, für eine Familie sorgen, in der Familie bleiben*.

4. Концепт **Familie** неодноразово репрезентується і в **реченнях**: *„Alleinerziehende gehören heute zum normalen Bild unserer Gesellschaft“ [14]; „Jede dritte Ehe in Deutschland wird geschieden“ [18]*.

5. Зміни в різних сферах життя суспільства породжують у мові нові номінації (неологізми), основними шляхами утворення яких є засвоєння запозичень, поява нових лексико-семантичних варіантів та утворення дериватів. Прикладами **запозичених номінацій** є *die Familie, die Familiarität, das Haus, der Parentel, der Agnat, der Kognat* (лат.); *en famille, Onkel, Tante, Cousine, Cousin, Clique* (франц.), номінації латинсько-французького походження *familiär, familiarisieren* [13]; лівову частку запозичень у результаті міжмовних контактів становлять англіцизми *Singles, die Double-income-no-kinds-Paare, Living apart together, Long-distance relationship, Commuter-Ehe, Krypton-Single* („*verborgener*“ *Single*), *das Dual-Career-Model, Maid, „empty nest“*, „*Time Shift*“, *Patchworkfamilie, Blind Date, Speed-Dating, Crew, Team, Yettie, Yuppie* тощо. Унаслідок розвитку інформаційного континууму питома вага запозичень у німецькій мові безперервно зростає та регулярно збагачує її словниковий склад як мови-реципієнта.

Словотвірна парадигма, яку „формують ряди дериватів одного ступеня творення, об’єднані тотожністю твірної основи і протиставлені словотворчими формантами, відіграє основну роль у відображенні дериваційного потенціалу слова. Вона дає змогу виявити словотвірну потужність твірних баз різної частиномовної належності, визначити чинники, які впливають на дериваційну поведінку твірних, зумовлюють можливості акту деривації чи унеможливають його” [1, с. 25]. При цьому звернемо увагу на **дериваційний потенціал** лексеми **Familie**, який представлений на прикладі ряду дериватів, твірною основою якої є лексема **Familie** – *familiarial, familiär, der/ die Familiare, die Familiarin, die Familiarität, sich familiarisieren (sich vertraut machen)* [13]. Завдяки дериваційним процесам мова постійно реалізує свої можливості на основі власного чи запозиченого словотвірного матеріалу. Діапазон реалізації дериваційного потенціалу концепту **Familie** невеликий, проте процес неологізації урізноманітнений великою кількістю вже проаналізованих лексико-семантичних варіантів лексеми **Familie**.

До основних шляхів виникнення складних іменникових неологізмів відносять: словоскладання (злиття та співположення (юстапозиція – *англ. juxtaposition*) та абревіацію.

Досить значної ваги серед складних дериватів набув процес злиття, складовими компонентами яких є *Groß-, Enkel-, Schwieger-, Ur- (Urur-), Halb-, Stief-, Adoptiv-, Pflege-*, наприклад: *Großmutter, Enkelkinder, Schwiegervater, Urgroßmutter, Ururgroßvater, Halbbruder, Stieffamilie, Stiefmutter, Pflegeeltern* тощо. До лексичних інновацій відносять і юстапозити, які є „прикладом чистої конденсації” (переклад тут і надалі наш. – О.Є.) [6, с. 15–16], „стягненням словоспо-

лучення в одне слово, здебільшого без зміни його складників” [4, с. 19], а їх семантичну цілісність передає дефіс, на кшталт: *Vater/Mutter-Kind-Beziehung*, *Zwei-Mütter/Väter-Familie*, *Ein/Zwei-Eltern-Familie*.

У межах словоскладання значного поширення набула **абрєвіація**, незважаючи на те, що „[...] вона іноді ускладнює сприйняття тексту: читачеві доводиться переглядати текст, щоб знайти те словосполучення, на основі якого утворено абрєвіатуру” [8, с. 10]. У словниковому складі німецької мови сформувалися та закріпилися такі абрєвіатури: *WG (Wohngemeinschaft)*, *LAT (Living apart together)*, *LDR (Long-distance relationship)*, *DINKS (die Double-income-no-kinds-Paare)*, *Yettie (Young, entrepreneurial, tech-based, twentysomething)*, *Yuppie (Young Urban Professional)*. Поширені також складноскорочені слова (початковий склад чи склади першого компонента + цілий другий компонент словосполучення), наприклад: (*LAT-Beziehung*, *Homo-Ehe*, *SOS-Familie*, *SOS-Kinderdorfvater/-mutter*, *Multikulti-Paar*).

Окрім номінацій, які мають пряме лексичне значення, зустрічаємо й **засоби непрямї номінації**, тобто номінації з переносним значенням (метафора, метонімія, фразеологізми, оксюмори, індивідуально-авторські номінації). Цілком поділяємо думку О.С. Кубрякової, що когнітивна метафора – це „одна із форм концептуалізації, когнітивний процес, який виражає і формує нові поняття і без якого неможливо отримати нові знання” [3, с. 55], та твердження Х. Ортега-і-Гассета, що „метафора слугує тим зряддям думки, за допомогою якого нам вдається досягти найбільш віддалених ділянок нашого концептуального поля” [7, с. 72]. Тому, як і інші концепти, концепт **Familie** „вловлюється” за допомогою метафор, які надають публіцистичному мовленню ліричності й емоційності. Як правило, до таких слів журналісти вдаються при відображенні більш образних та естетичних виразів: *das Haus*, *das Team*, *das Crew*, *Rabeneltern (= Rabenvater/Rabenmutter)*, *Patchworkfamilie (= Flickendecke)*, *Regenbogenfamilie*, *Sprachfamilie*, *Sprachverwandtschaft*, *ein Nestküken (das jüngste Kind der Familie)*, *ein Kuckuckskind (ein untergeschobenes Kind; Kind, von dem der Partner der Mutter nicht weiß, dass er nicht der biologische Vater des Kindes ist)* [17]. Часто в публіцистичному тексті подані словосполучення, які ґрунтуються на метафорі: *Weib und Kind*, *mit Kind und Kegel (=die ganze Familie)*, *das schwarze Schaf*, *ewiger Bund*, *wilde Ehe (= ein Bratkartoffelverhältnis)*, *die ganze Mannschaft*, *Hotel Mama*, *das schwarze Schaf (der Familie)*, *die Keimzelle der Gesellschaft*, „empty nest“, „Time Shift“, *als wichtiger Schutzraum* [12], *eine grüne Witwe (Ehefrau, die den ganzen Tag alleine im Haus in ländlicher Umgebung (im „Grünen“) verbringt, während der Mann arbeiten geht)* [17]. Метафори публіцистичного тексту намагаються представити предмет у новому баченні, наприклад: *Familie ist der erste Ort, wo Menschen einander aufrichten, die „am Boden“ sind* [Südwest Presse, Dez. 27, 2011]; *Meine Familie ist inzwischen ein gut eingespieltes Team* [Südwest Presse, Dez. 16, 2011].

Доволі часто в публіцистичному дискурсі спостерігаємо й **оксюмори**: *das späte Mädchen (spät ↔ Mädchen)*, *der alte Jungfer (alt ↔ Jungfer)*, *die Distanzbeziehung (Distanz ↔ Beziehung)*, а також **індивідуально-авторські номінації**: („*Eine Liebe fürs Leben – oder sagen wir lieber: die Ehe...*” (Томас Анц) [10], *intime Lebensgemeinschaft* (Клаус Шневінд) [16, с. 17]), *Zwischen Mann und Frau mögen sich die Schwerpunkte meistens so verteilen, dass er das Haupt und sie das Herz der Familie genannt werden kann* (Карл Гьорманн) [15] тощо. Кожна ви зазначена номінація чи словосполучення даної групи являють собою певний міні-контекст, на основі якого відбувається семантичне трактування концепту **Familie**.

Чималою різноманітністю характеризуються і фразеологічні одиниці, які містять у собі лексему **Familie** чи семантично відповідають їй: *im Schoß der Familie (= unter Familienmitgliedern)*; *unter einen Hut bringen*; *viele Mäuler zu stopfen haben (= eine große Familie versorgen müssen)*; *der gute Geist sein (= Beschützer sein)*: „*Zum Beispiel kann eine Frau zugleich Tochter (ihrer Eltern), Mutter (ihrer Kinder) und der 'gute Geist' der ganzen Familie sein*“ [17]; *Das bleibt in der Familie! (= das bleibt unter uns)*; *Das kommt in den besten Familien vor (= das ist nicht schlimm)*; *aus gutem Haus / Hause sein (= von guter Herkunft / gut erzogen sein)*, а також прислів'я – *Der Apfel fällt nicht weit vom Stamm*; *Wie die Mutter, so die Tochter*; *Wie der Vater, so der Sohn*; *Liebe geht durch den Magen*.

Проведений аналіз підтверджує той факт, що концепт **Familie** актуальний і багатограний, адже „сім'я живе і сім'я має майбутнє. Вона є і залишається для більшості людей бажаною життєвою формою” [11, S. 12]. Результати дослідження показують, що концепт **Familie** різними способами реалізується в публіцистичному тексті, де поєднуються „стандарт та експресивність” [2]. Досліджуваний нами концепт об'єктивується складними словами, словосполучення-

ми, аббревіатурою, реченнями тощо, які дозволяють виразити найрізноманітніші суб'єктивні естетико-емоційно-експресивні відтінки думки та слугують необхідним матеріалом для подальшої семантизації концепту **Familie**.

Список літератури

1. Валух З. Функціональна роль основи твірного слова в процесах деривації / Зоя Валух // Українське мовознавство. – 2011. – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”. – Вип. 41. – С. 24–31.
2. Костомаров В. Г. Русский язык на газетной полосе / В. Г. Костомаров. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1971. – 266 с.
3. Краткий словарь когнитивных терминов / [Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрац Ю. Г., Лузина Л. Г.]. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1996. – 245 с.
4. Кудрявцева Л. О. Моделювання динаміки словникового складу мови : монографія / Л. О. Кудрявцева. – К., 1993. – С. 19–24.
5. Мислива-Бунько І. Я. Складні слова у мові друкованих мас-медіа ХХІ століття / І. Я. Мислива-Бунько // Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки. – 2011. – Вип. 55. – С. 207–211.
6. Никитевич В. М. Основы номинативной деривации / В. М. Никитевич. – Минск : Вышэйш. шк., 1985. – 158 с.
7. Ортега-и-Гассет Х. Две великие метафоры / Х. Ортега-и-Гассет // Теория метафоры : сборник ; пер. с англ., фр., нем., исп., польск. яз. ; вступ. ст. и сост. Н. Д. Арутюновой ; общ. ред. Н. Д. Арутюновой и М. А. Журиной. – М. : Прогресс, 1990. – С. 68–81.
8. Стишов О. А. Особливості розвитку лексичного складу української мови кінця ХХ ст. / О. А. Стишов // Мовознавство. – 1999. – № 1. – С. 7–21.
9. Труевцева О. Н. Английский язык: особенности номинации : монография / О. Н. Труевцева. – Л. : Наука, 1986. – 248 с.
10. Anz Th. Liebe, Ehe und Familie in der Literatur. Hinweise zu neueren Forschungen über ein altes Thema [Elektronische Ressource] / Thomas Anz. – Mode des Zugangs : http://www.literaturkritik.de/public/rezension.php?rez_id=5626.
11. Beck M. 10 Jahre Internationales Jahr der Familie Familienpolitik in Deutschland – Rückblick auf Erreichtes und Herausforderungen für die Zukunft [Elektronische Ressource] / Marieluise Beck // Internationales Jahr der Familie – 10 Jahre danach – Familie als Spiegel gesellschaftlicher und politischer Entwicklungen : Dokumentation des Internationalen Symposiums (15.–16. November 2004, Nikolaisaal, Potsdam). – 104 S. – Mode des Zugangs : http://www.ag-familie.de/media/docs/agf_doku04_spiegel.pdf.
12. Das Kriminologie-Lexikon ONLINE [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : http://www.krimlex.de/artikel.php?BUCHSTABE=F&KL_ID=64#Familie.
13. Duden online [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : <http://www.duden.de/>.
14. Familien-Studie. Jeder Fünfte alleinerziehend (29.07.2010) [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : <http://www.sueddeutsche.de/leben/familien-studie-jeder-fuenfte-alleinerziehend-1.981502>.
15. Hörmann K. Lexikon der christlichen Moral (1969) [Elektronische Ressource] / Karl Hörmann. – Mode des Zugangs : <http://stjosef.at/morallexikon/familie.htm>.
16. Petzold M. Familien heute – sieben Typen familialen Zusammenlebens [Elektronische Ressource] / M. Petzold // TelevIZion (Heft 14) 2001, 1. – S. 16–19. – Mode des Zugangs : <http://www.petzold.homepage.t-online.de/>.
17. Redensarten-index. Wörterbuch für Redensarten, Redewendungen, idiomatische Ausdrücke, feste Wortverbindungen [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : [http://www.redensarten-index.de/suche.php?&bool=relevanz&suchspalte\[\]=rart_ou&suchspalte\[\]=bsp_ou&suchbegriff=Familie&page=1](http://www.redensarten-index.de/suche.php?&bool=relevanz&suchspalte[]=rart_ou&suchspalte[]=bsp_ou&suchbegriff=Familie&page=1).
18. Schloemann J. Über den Zustand der Patchwork-Familien. Liebe statt Ökonomie (26.08.2011) [Elektronische Ressource] / Johan Schloemann. – Mode des Zugangs : <http://www.sueddeutsche.de/kultur/ueber-den-zustand-der-patchwork-familien-liebe-statt-oekonomie-1.1135212>.
19. Süddeutsche Zeitung [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : <http://www.sueddeutsche.de/>.
20. Südwest Presse [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : <http://www.swp.de/>.
21. Wikipedia – die frei Enzyklopädie [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : <http://de.wikipedia.org/wiki/Familie>.